

У још једном од својих сјајних есеја, објављеном у последњем броју *Летописа Матице српске*

Мило Ломпар је описао културну политику коју многи медији и званичне институције воде у Србији као „хрватску културну политику“

[\[1\]](#)

. Реч је о доследном дробљењу српске књижевности, на књижевност Србије, Војводине, Црне Горе, Босне и Херцеговине и Хрватске, па се Србији, као најзначајнији писац, „великодушно“ оставља само Бора Станковић. Таква културна политика, показује Ломпар, није од јуче, већ је систематски развијана још од Другог светског рата. У Србији су је прихватили одређени интелектуални кругови који су себе видели као „напредне“ и „антинационалистичке“, при томе не схватајући да таквом „несебичном“ политиком заправо хране друге национализме, а првенствено хрватски.

И заиста, ако погледате културне рубрике и додатке не само „другосрбијанске“ штампе, већ и неких грађанских новина (које су, у међувремену, „европеизоване“), видећете са колико се снаге и упорности Србији намећу идеје и интереси „хрватске културне политике“. Свако аутентично становиште, које израста из стварних темеља српског културног идентитета, одмах се проглашава „национализмом“ и „примитивизмом“, а као једини дозвољени културни образац намећу се модели који имају благослов из Загреба, као, вероватно, „овлашћеног стараоца“ над српском културом.

Рецимо, суд о томе ко је у Србији добар писац, а ко не, зависи, за многе медије и подлистке у Србији, од тога шта о томе мисли хрватска културна јавност. Зато су Павле Ћосић или Слободан Владушић лоши писци, али су Томислав Марковић и Саша Илић врхунски. У том смислу, другосрбијански културтрегери напрегнуто прате шта се о српској култури говори у Хрватској. А необично је то да у Загребу и даље постоји фиксација на оно што се дешава у Београду.

Да је то тако најбоље сведочи популарност ставова Мирка Ковача, и у Хрватској, и у Србији. Ковач је, последњих година, постао једна врста хрватског државног писца. Његов роман „Град у зрцалу“ награђен је државном наградом „Владимир Назор“, а затим и наградом „Аугуст Шеноа“, Матице хрватске. Ову другу награду аутору је уручио лично председник Матице хрватске, као израз нарочитог поштовања према Ковачевом хрватству („Јутарњи лист“, 30. јуни 2008)

[\[2\]](#)

. „Од свих наших писаца Ковач данас пише најљепшим хрватским језиком“, похвалио га је

и
Миљенко Јерговић (исто).

Али, уместо да ужива у почастима своје нове културне средине, Ковач непрестано говори и пише о културној средини коју је напустио – о Београду и Србији. Погледајте било који његов интервју [3] или, рецимо његову последњу књигу „Писање или носталгија“ [4], па ћете видети да његова главна тема не престају да буду српски писци. И не само да су таква његова сећања на хрватском и бошњачком културном простору веома тражена (готово да се помисли да је Ковачева главна културна функција да се присећа све нових и нових ружних појединости о Београду и Србима), већ се она затим уредно и више пута преносе по београдским културним рубрикама. Ковач се углавном жали на национализам који су београдски писци показивали још седамдесетих и осамдесетих година. Жали се на Борислава Пекића, јер му се овај подругивао што је

Малв

ину

написао на хрватском („тај bloody језик“, руга се Пекић), жали се на Киша „што је дозволио да буде сахрањен по православним обичајима“,

[5]

жали се чак и на жене великих српских писаца (Селимовићева је уображена, Кишова хистерична, Пекићева загледана у мужевљевој величину, итд).

Али, када дође до савремене српске прозе, а нарочито до „момака из Бетона“, е онда Ковач више нема никаквих примедби. „То су сјајни момци, пишу бриљантно“, објективан је он. „Окупљају се око културног додатка `Бетон`, који излази као подлистак `Данаса`. Они су тако духовити, оштроумни, у контакту сам с некима од њих. Исмијавају националисте. Дивна је пародија Томислава Марковића на Бећковићеву пјесму `Ђераћемо се још` која се зове `Јебаћемо се још`. Роман `

Берлинско окно`

Саше Илића је бриљантна књига. (...)Једна одлична генерација“

[6]

. Ето, док је генерација Борислава Пекића поставила основ за „геноцид из деведесетих“, дотле генерација Томислава Марковића „исмијава националисте“ и добро пише – па зар није лако онда изабрати

праве писце

за српске читанке?

Не само ове истините речи, већ и већина осталог што Ковач изговара о српским писцима, одмах се преноси у београдским медијима, и то по више пута. Његов дугачак есеј о Добрици Ћосићу – у коме је он љубазно и објективно Ћосића звао „Геџа“ – најпре су Е-новине пренеле у пет наставака [7], да би цео оглед одмах пренео и „Пешчаник“ [8].

Матрица онога што пише и говори Ковач, а што је и доминантна идеја другосрбијанских културних подлистака, јесте да се, најпре, један вишедимензионални писац какав је Добрица Ћосић, са свим његовим недоумицама, лутањима, преиспитивањима, сведе на примитивног „Геџу“, да се, у другом кораку, цела традиционална Србија, са свим њеним недоумицама и лутањима, сведе на Добрицу Ћосића, да би се, на крају, закључило да таква, „геџованска Србија“ и нема право на постојање. Или како је то лепо формулисао Филип Давид: „

Србија Добрице Ћосића још није поражена“!

[\[9\]](#)

Основна делатност „хрватске културне политике“ у Србији је изгледа рат са Добрицом Ћосићем. Човек не може а да се не зачуди упорности са којом „Бетон“, „Е-новине“ и остале „машине за прљање“ насрћу на Добрицу Ћосића. Човек се једноставно пита – како им већ једном не досади? Када је 17. јуна амбасадор Русије Александар Конузин уручио Ћосићу "Медаљу 65 година победе у Великом отаџбинском рату од 1941. до 1945. године", којом га је одликовао председник Медведев, већ сутрадан је у Е-новинама објављен текст под насловом „Генерал паракњижевне војске“ [\[10\]](#). Текст се састоји од примитивног исмејавања читаве церемоније, да би се на крају за Ћосића рекло: „Он није писац, он је војник с пером у руци, а основна одредница његовог назови списатељског рада је, како каже Бранислав Јаковљевић“ – а он је, да објасним, један од „момака из Бетона“ – „милитаризам духа“. И додаје: „У филозофији, његово име је доктринарни историјски материјализам. У књижевности – соцреализам. У политици – стаљинизам“. Сасвим по мери духа који Србијом влада већ више од две деценије“

[\[11\]](#)

. Уз овај текст су, наравно, додати и увредљиви анонимни коментари, у стилу: „Која фарса од државе, КГБ своје агенте одликује у сред Србије“ и „Боље би било да је одликован постхумно.

[\[12\]](#)

Може се Ћосић волети или не волети, као писац или политичар. Али, у читавом овом лудилу, у читавој овој хистерији која прати сваки његов корак – „Стаљинизам!“, „Соцреализам!“, „КГБ!“ – има доста система. Тај систем можемо параболочно именовати и као „хрватска културна политика“. Али, оно што је у том систему основно јесте да се прља и компромитује свака јавна личност, сваки књижевник, сваки уметник, који има макар мало националног или државног осећања. Добрица Ћосић и Борислав Пекић су, током седамдесетих и осамдесетих, били антиподи по много чему – од књижевне естетике, до погледа на демократију и политику. Али, ево их данас заједно како се врте по машинама за прљање, и како их, као у кинеској Културној револуцији, вуку по подлисцима и културним додацима београдских еврорекреативних медија, све окићене таблама на којима пише „Ја сам српски националиста“ и „Ја сам инспиратор геноцида у Сребреници“ [\[13\]](#).

То је заиста мучно и гледати. Не само зато што ће ред убрзо доћи на сваког ко се усуђује да мисли или пише другачије, већ и зато што главни мучитељи и џелати из „Црвене гарде“ бивају експресно унапређени у знамените писце. То чак није ни „хрватска културна политика“. То је, једноставно, антикултурна политика, са циљем затирања сваке културе у Србији. „Машине за прљање“ за друго и не служе до прављена блата и културне пустоши. Што је најгоре, наше културне институције – од угледних књижевних подлистака до библиотека – пошто их преузму „црвени гардисти“, убрзо се и саме претварају у својеврсне машине за прљање. Ова култура је издржала много тога, преживеће и ово. Али, срамно саучесништво угледних медија, институција и људи у „декултурализацији“ и „раскултивисању“ Србије, тешко да ће бити заборављено.

(Краћа верзија овог текста објављена је у *Печату*, бр. 120)

[1] Мило Ломпар, „Титоизам и хрватска културна политика“, *Летопис Матице српске*, март 2010, стр. 361-413; прва варијанта овог есеја доступна је и на мрежи:
<http://www.slobodanjovanovic.org/2010/01/08/titoizam-i-hrvatska-kulturna-politika/?lang=cir>

[2] <http://www.jutarnji.hr/template/article/article-print.jsp?id=255607>

[3] Рецимо: http://www.b92.net/kultura/knjige/preporuka.php?yyyy=2008&mm=09&nav_id=318499

[4] Делови ове књиге пренесени су у 9 наставака у Е-новинама:

1. <http://www.e-novine.com/index.php?news=17900> ;

2. <http://www.e-novine.com/index.php?news=17959> ;

3. <http://www.e-novine.com/index.php?news=18044>
4. <http://www.e-novine.com/kultura/kultura-tema/18096-Cirkus-pantomima-istoj-zdjeli.html>
5. <http://www.e-novine.com/index.php?news=18174>
6. <http://www.e-novine.com/kultura/kultura-tema/18260-Zaboravljeni-pisac.html>
7. <http://www.e-novine.com/kultura/kultura-tema/18301-Veliki-pjesnik-nesree.html>
8. <http://www.e-novine.com/index.php?news=18383>
9. <http://www.e-novine.com/index.php?news=18458>

[5] http://www.b92.net/kultura/knjige/preporuka.php?yyyy=2008&mm=09&nav_id=318499

[6] [Исто.](#)

[7] 1. <http://www.e-novine.com/index.php?news=24433>

2. <http://www.e-novine.com/index.php?news=24523>

3. <http://www.e-novine.com/index.php?news=24573>

4. <http://www.e-novine.com/index.php?news=24644>

5. <http://www.e-novine.com/index.php?news=24759>

[8] <http://www.pescanik.net/content/view/3059/1111/>

[9] <http://www.e-novine.com/index.php?news=19362>

[10] <http://www.e-novine.com/entertainment/entertainment-dogadjaj/38428-General-paraknije-vne-vojske.html>

[11] <http://www.e-novine.com/entertainment/entertainment-dogadjaj/38428-General-paraknije-vne-vojske.html>

[12] <http://www.e-novine.com/comments/entertainment/entertainment-dogadjaj/38428-Genera-l-paraknjievne-vojske.html>

[13] И Иво Андрић не пролази боље. Недавно нам је „Данас“ открио да је Андрић, заправо, био симпатизер четника (http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/terazije/andrice_v_flert_s_drazom_mihailovicem.14.html?news_id=193245

) – откриће које ће се свакако допасти исламском Сарајеву и потврдити (дис)квалификацију Андрића као „четничког писца“.